

Jezuïeten



IN MEMORIAM

ELC Regio Lage Landen (Nederland / Vlaanderen)

NOVEMBER 2019

Voorwoord

Onze God schrijft met elk mens een persoonlijk verhaal.
AMDG

De volgende medebroeders mogen hiervan getuigen:

Pater Jan BEKAERT (1927 – 2018) *pagina 3*

Pater Jan CORNELISSEN (1933 – 2019) *pagina 4*

Broeder Jules DE GRAEVE (1930 – 2019) *pagina 6*

Pater Antoon DELPORTE (1923 – 2018) *pagina 8*

Pater Frans DEMEYER (1927 – 2018) *pagina 10*

Pater Jan ERKENS (1934 – 2018) *pagina 12*

Pater Jan EVERS (1931 – 2019) *pagina 14*

Pater Hans KOENEN (1929 – 2019) *pagina 16*

Pater Henk van OPZEELAND (1929 – 2019) *pagina 18*

Pater Ed REDEKER (1936 – 2019) *pagina 20*

Pater Gerard TURK (1933 – 2019) *pagina 21*

Broeder Flor UYTTERSROT (1928 – 2019) *pagina 23*

Pater Henk de VILDER (1932 – 2019) *pagina 25*



Pater JAN BEKAERT
(1927 – 2018)

Jan Bekaert werd geboren op 3 januari 1927 te Roeselare in het gezin van Basiel Bekaert en Maria Bohyn. Hij volgde de Latijns-Griekse humaniora in het Sint-Barbaracollege te Gent, waarheen het gezin intussen verhuisd was. Vader was immers ambtenaar en werd naar Gent verplaatst. Op 18 jarige leeftijd trad Jan in het noviciaat te Drongen. Twee jaar later legde hij de eerste geloften af en begonnen de studiejaren: twee jaar studie van de klassieke filologie, legerdienst, drie jaren filosofie. De "regentiejaren" werden verdeeld over een jaar in het college te Aalst en twee jaar in het college te Turnhout. In 1956 begon hij aan de theologie te Leuven, later te Heverlee. Op 10 augustus 1959 werd hij tot priester gewijd.

Een jaar later begon zijn missionarisleven met twee jaar leraarschap in de normaalschool van Imbela. Na de tussenpauze van het derde noviciaatsjaar in Drongen volgde een specialisatie in de liturgie aan het Institut Catholique in Parijs. Zou hij ergens in een Groot-Seminarie liturgie gaan doceren? Dat lag in de verwachtingen. Inderdaad, een liturg is hij altijd gebleven. Hij was de officiële liturg van het bisdom Popokabaka van 1964 tot 1969, componeerde een eigen liturgisch dankgebed in het Kiyaka en bespeelde verschillende instrumenten. Maar kennelijk was dergelijke specialisatie te eng voor zijn vele talenten en voor zijn gedrevenheid. Na de laatste geloften werkte hij op verschillende plaatsen in Congo: in Imbela, Kasongo-Lunda, op het atheneum van Popokabaka, in Kinshasa (op het college van Bonsomi en op dat van Boboto), als leraar van ongeveer alle vakken: Latijn, aardrijkskunde, Frans, esthetica, geschiedenis, godsdienstleer, zelfs muziek op de normaalschool. Hij kon veel en was tot alles bereid.

Vaak was hij tegelijk onderpastoor in de parochie of minister van de gemeenschap. En niet te vergeten: ook bouwheer. Zo bouwde hij huizen voor de leerkrachten in Kasongo-Lunda en een polyvalente zaal in het stadscollege Bonsomi (Kinshasa) waar hij ook de behuizing van de gemeenschap verbeterde. In Boboto – zo herhaalde

hij graag – bouwde hij ten slotte nog een hondenkot. Dankzij weldoeners konden hij en zijn confraters investeren in huizen en werken. Jan heeft van zijn laatste verblijf in Kinshasa akelige herinneringen bewaard. Plunderingen, geweldplegingen en dat terwijl de bevolking steeds verder wegzonk in ondraaglijke miserie. In die omstandigheden was Jan belast met de bevoorrading van zijn laatste twee gemeenschappen. Tussen zijn 65 en 75 jaar bleef hij naar de markt gaan: een oude blanke die aanschoof tussen het volk. Het moet als een verschijning geweest zijn. Tijdens zijn laatste jaar in Congo, 2000-2001, werd hem nog gevraagd verantwoordelijk te zijn voor de werking rond AIDS.

In 2001 heeft hij Congo verlaten en om nog erg actief te zijn in Aalst als kerkprefect en voor allerlei taken in huis. In 2004 koos hij ervoor om naar Godsheide te verhuizen waar hij meewerkte in het onthaal, in de bibliotheek, in de geestelijke begeleiding. Toen in 2007 het huis in Godsheide gesloten werd, trok hij naar de Graanmarkt in Antwerpen en ten slotte, in 2014, voor een welverdiende rust naar Heverlee.

Naar 'rust' heeft deze temperamentvolle, soms ongedurige en steeds vasthoudende man niet uitgekeken. Wie hem in Congo aan het werk heeft gezien in de meest verschillende opdrachten zou dat ook

niet van hem verwacht hebben. In België heeft hij zijn aandacht verlegd naar meer geestelijk werk: luisteren, begeleiden, persoonlijke verinnerlijking. Maar op tachtigjarige leeftijd moest hij vernemen dat aan een zo 'oude' priester niet veel kon worden toevertrouwd. De 'op rust stelling' heeft hij zonder veel mopperen aanvaard. In Heverlee leerde men hem kennen als een iemand die verstandig genoeg is om te begrijpen dat er een tijd is van komen en van gaan. Velen hebben niet tijdig geweten wie de jongere Jan Bekaert in Congo geweest was. Het beeld van de oudere mens die wij hier aantreffen komt in de plaats van het beeld van de jongere mens die hij ginder is geweest. Geleidelijk verminderden zijn krachten en de eens zo vinnige en beweeglijke man werd een stille, zachte man die nooit klaagde en altijd bevestigde dat hij het goed stelde. De laatste weken was hij in de greep van infecties. Heel vredig is hij ingeslapen in de voormiddag van dinsdag 20 november 2018, 91 jaar oud.

Pater JAN CORNELISSEN (1933 – 2019)

Jan Cornelissen werd geboren in Antwerpen op 13 september 1933 als enig kind van Alfons Cornelissen, een goudsmid-uurwerkmaker, en van Rachel Schraeyen. Jan volgde de wetenschappelijke humani-



ora in het Xaveriuscollege te Borgerhout. Later verwierf hij het aanvullend getuigschrift voor Latijn en Grieks via de centrale examencommissie.

Hij trad in te Drongen in 1952. Na het noviciaat besteedde hij daar een jaar aan de studie van de klassieke filologie. In Antwerpen behaalde hij, in combinatie met zijn legerdienst, de kandidatuur in de Toegepaste Economische Wetenschappen. Daarna volgden twee jaar filosofie te Leuven. In 1959 werd hij voor een tweejarige stage naar Congo gezonden als leraar op het college van Mbansa Mboma. In 1961 keerde hij terug om de licentie in de economische wetenschappen te behalen aan de KU Leuven. Dan volgden vier jaar theologie met de priesterwijding in 1966 en het derde proefjaar in Drongen.

Van 1968 tot 1997, bijna dertig jaar, is hij in de RD Congo werkzaam geweest als lid van de Jezuitenprovincie van Centraal Afrika. Op zeven verschillende colleges was hij o.a. leraar, tucht prefect, econoom, studie prefect en rector. Van Lemfu in de Lage Congo en Kasongo Lunda in de Kwango, ging het over Bukavu en Bujumbura (in het oosten) terug naar Kisantu in de Lage Congo en ten slotte in Gbadolite (in het noorden), in het presidentieel college van president Mobutu. Dikwijls is hij aldus terecht gekomen in delicate politieke en moeilijke economische omstandigheden. In Kasongo Lunda maakte hij de nationalisatie van de katholieke scholen mee en de aanstelling van een directeur, een leek, die het Ignatiaanse opvoedingsproject van het college niet erg genegen was. In Bujumbura werd hij door president Bagaza ontslagen als directeur en moest hij meemaken dat deze president alle religieuzen uit het land zette. In Gbadolite moest de gemeenschap in allerijl vluchten naar de Centraal Afrikaanse Republiek voor de oprukkende troepen van Laurent-Désiré Kabila (1997). Hij kon nog juist ontkomen met meenemen van niet meer dan een bundeltje persoonlijke spullen. Bij zijn terugkeer naar België, om er te bekomen van dit avontuur, werd Jan naar het O.-L.-Vrouwcollege van Antwerpen gestuurd. Van rust gesproken, hem werd gevraagd de gemeenschap af te bouwen en haar patrimonium te liquideren. Daarna werd

hij nog voor twee jaar naar Kisantu teruggeroepen (1998-2000) om de problemen van het college te helpen oplossen.

Een stille en vreedzame werker zoals Jan heeft in zijn loopbaan heel wat troebelen te verwerken gekregen. En dat is nu het wonderlijke aan Jan: hij heeft geen bittere herinneringen gekoesterd. Wie hem later leerde kennen, bijvoorbeeld tijdens een vakantie met enkele Vlaamse confraters, kon nauwelijks vermoeden dat hij zo veel had meegemaakt. Wie hem van nabij leerde kennen weet van hem drie dingen: hij heeft nooit voorwaarden gesteld vooraleer een zending te aanvaarden. Hij heeft altijd het werk dat hem te doen stond belangrijker geacht dan zijn eigen psychologisch comfort. En hij heeft de politieke en ideologische spanningen waar hij mee te maken kreeg altijd lankmoedig verdragen.

Toen hij in 2000 definitief terugkeerde naar België werd hij minister in het grote huis van Heverlee, ook al geen sinecure en drie jaar later in de kleinere gemeenschap van het Dijlehof. Ook dergelijke opdrachten lagen hem goed. Hij had van zijn vader, de uurwerkmaker, blijkbaar nogal wat praktisch talent geërfd. Hij had ook muzikaal talent dat hij ter beschikking stelde van de broederlijke zorg in een bejaardenhuis. Ook alleen kon hij tot zijn laatste levensdagen op zijn kamer piano

spelen dankzij een digitaal instrument. Toen de gemeenschap van het Dijlehof werd opgeheven, verhuisde Jan met een vijftal confraters naar Heverlee. Ook daar bewees hij allerlei diensten: als een van de chauffeurs om een zieke confrater naar het ziekenhuis te voeren, als mislezer, zes maal per week, bij zusters in de omgeving van Leuven. Maar vooral was hij een aangename gezelschap, maar zonder veel woorden. Pas na zijn overlijden vond men een geschrift met daarin de verwoording van zijn persoonlijke ervaringen en van zijn zoekend geloof.

De laatste maanden ging zijn gezondheid merkbaar achteruit. Zijn zware diabetes was niet meer onder controle. Men zag hem steeds moeizamer stappen. Toch kwam zijn overlijden nog erg onverwacht, in de nacht van 3 op 4 mei 2019.

Broeder JULES DE GRAEVE (1930 – 2019)

Jules De Graeve werd op 8 juli 1930 geboren in Wetteren, als vierde in een rij van tien kinderen. Na het lager onderwijs en de eerste jaren van het middelbaar onderwijs in het Franciscus van Sales-instituut te Wetteren vervolgde Jules het secundair onderwijs in het Sint-Jozefsinstituut te Sint-Niklaas. Vóór zijn intrede ging hij kort in dienst op verschillende plaatsen als



drukkersgast, als schrijnwerkersgast en in de textielwarehandel. Op twintigjarige leeftijd, in 1950, begon hij aan het postulaat en aan het noviciaat in Drongen.

Zijn eerste jaren in de Sociëteit kan men achteraf zien als zijn "verborgen leven". Hij bleef nog drie jaar in Drongen voor allerlei huiselijke taken en was daarna, vanaf 1956, drie jaren linnenbroeder en werkleider in Leuven. In 1959 verhuisde hij naar het nieuwe huis in Heverlee als werkleider voor het personeel. In 1962 werd hij hulpminister en werkleider op het college te Aalst, waar hij ook meewerkte aan "Levensvreugde", het beginnende instituut voor matig en ernstig gehandicapte kinderen. In 1966 keerde hij terug naar Drongen. Hij kreeg er de mogelijkheid om het vak van loodgieter te leren, een vak-kennis die hij later intens zou benutten en die hij al meteen in de praktijk bracht in de Oude Abdij te Drongen.

Jules is missionaris geworden in Centraal Afrika, niet omdat hij zelf maar omdat anderen erom gevraagd hadden. Heel even komen helpen, zo vroegen zijn medebroeders aldaar in 1975. Dat heel even komen helpen heeft 23 jaren geduurd. Het college van Bujumbura was na de onafhankelijkheid erg in verval geraakt. Men had een bekwaam technicus nodig om waterleidingen en daken te herstellen. Jules kwam er terecht in een college en in een land dat getekend was door etnisch geweld. Politieke verwickelingen maakten dat hij na zes jaar Burundi moest verlaten. Zijn reputatie was ondertussen echter tot over de grens met Congo verspreid. In Bukavu kon men best iemand zoals hij gebruiken voor het herstel van de collegedaken, natuurlijk, maar ook voor allerlei onderhoud. Zijn vakkennis deelde hij genereus mee aan zijn personeelsleden zodat die zich later als zelfstandige konden vestigen. En dat terwijl ginds een vakman jaloers over zijn deskundigheid placht te waken om concurrentie te voorkomen. Zo heeft Jules veel gedaan voor de opleiding van verwaarloosde jongeren in de streek.

Vele hulpverleners gingen regelmatig met vakantie om te bekomen van de welhaast ondragelijke menselijke spanningen... Tot die categorie van deeltijdse hulpverleners wilde Jules niet behoren. Hij nam geen verlof om van de spanningen te bekomen.

Hij bleef. Hij is in die jaren uitgegroeid van iemand die als materieel hulpverlener naar Afrika was gegaan tot iemand die medechristen was geworden in een beproefde Afrikaanse kerkgemeenschap, die solidair bleef met de plaatselijke bevolking in catastrofale omstandigheden en die probeerde hulp te bieden waar hij kon. Maar ginds verblijven was in die jaren geconfronteerd worden met toenemende menselijke ellende en kwaad. Hij moest het van nabij meemaken. In 1994 werd het college overspoeld door vluchtelingen na de genocide in Rwanda. Toen konden de Artsen zonder Grenzen op Jules rekenen om het hoofd te bieden aan de dringende nood. Hij wees hun bijvoorbeeld op de plaatsen waar ze verbindingen konden maken voor drinkbaar water en elektriciteit. In 1998 is een nieuwe vijandelijke inval hem toch te zwaar gevallen. Hij keerde terug naar Vlaanderen, naar het vertrouwde Drongen. De eerste jaren was hij daar nog heel actief. Overal waar iets te doen was, ook bij de appeloogst, gaf hij als eerste present, steeds op goede voet met zijn medewerkers. Tot een hersenbloeding zijn geest meer en meer verduisterde.

In 2011 kwam hij op rust naar Heverlee. Zijn rusteloos dwalen en verdwalen maakte opname nodig. Een medebroeder die hem regelmatig ging bezoeken in het verzorgingscentrum van de zusters Annunti-

aten, zegt: "Als Jules in Bukavu als een kat zonder enige hoogtevrees op daken en in goten liep, durfde ik niet naar hem opkijken. Ik had te veel schrik dat hij zou vallen. Nu had ik het moeilijk naar hem te kijken terwijl hij ongedurig rondliep van gesloten deur naar gesloten deur...". Door goede zorgen omringd is hij overleden op 23 januari 2019. Aan velen die hij noodgedwongen "vergeten" was, bood de uitvaart de mogelijkheid om te tonen dat zij hem niet vergeten waren.

Pater ANTOON DELPORTE (1923 – 2018)

Antoon Delporte werd in Harelbeke geboren op 2 september 1923, als oudste van tien kinderen, in het gezin van Georges Delporte en Margareta Kimpe. Broer Xavier werd pater oblaat en is als missionaris in Japan overleden in 2011. Toon ging voor het eerste jaar Grieks-Latijnse humaniora naar het Sint-Amanscollege te Kortrijk, voor de latere jaren naar het Sint-Jozefcollege te Turnhout, in de "apostolische school". Midden in de oorlog, hij was toen twintig, trad hij in te Drongen. Twee jaar later verhuisde hij naar Wépion voor Indische taalstudie als voorbereiding op zijn zending naar India. Filosofie en theologie studeerde hij in India: Shembaganur en Kurseong. Voor zijn driejarige "regentie" (stagetijd) werd hij naar het col-



lege van Kunkuri gestuurd en het derde proefjaar, onder leiding van pater Schillebeecx, deed hij in Sitagarha.

In 1962, na zijn laatste geloften, wordt hij lid van de Ranchiprovincie. Eerst was hij werkzaam in de middelbare scholen van Khunti, Torpa en Dorunda als directeur, tuchtprefect en leraar, onder andere van de Engelse taal. En daarna als pastoor in Lohardaga en Jampani. Hij was ook de grondlegger van de St Xaviers medium secundaire school in Dorunda. Maar dat was slechts een aanloop. Van 1973 tot 2009, dus gedurende 36 jaren, is hij actief geweest als architect en als beheerder van gebouwen en eigendommen van de provincie van de jezuïeten in de streek van Ranchi. Hij maakte de plannen voor tal van kerken, kloosters en scholen. Eerst heeft hij gebouwd in Lohardaga zelf, daarna in Dorunda. Hij was ook de planner voor de kathedralen van Jabalpur, Hazaribhag en Gumla. En nog voor vele

andere gebouwen. Al die namen zeggen ons hier niet veel maar het veelvoud ervan spreekt boekdelen over zijn bedrijvigheid.

Hij heeft voor zijn verantwoordelijkheid als bouwheer de nodige opleiding gekregen, eerst in India zelf en enkele jaren later, om zich te vervolmaken en om alle twijfel omtrent zijn deskundigheid als architect weg te nemen, in de Verenigde Staten. De eigenlijke informatie over Toon Delporte als architect is trouwens beschikbaar in de vorm van foto's van zijn bouwwerken. Die waren aanvankelijk uitgevoerd in Europese stijl. Pas op het laatste heeft hij het gewaagd om in een meer Indische stijl te bouwen. De kleine kapel van het regionaal theologisch studiehuis in Arsande bij Ranchi getuigt daarvan. Dat is wellicht het mooiste kerkje dat hij ontworpen heeft, zo vinden de mensen ter plaatse.

Het parcours van een bouwheer loopt niet altijd over rozen. Een vroeg project, toen hij nog pastoor was in Lohardaga, om in Patoli een soort landbouwschool op te richten is niet gelukt. Enkel een bungalow en een school heeft hij daar kunnen bouwen. Mislukkingen zijn in dit soort ondernemen haast onvermijdelijk. Kriek eveneens. Vooral de verdenking dat zijn financiële transacties niet volkomen transparant waren, een blaam waarvan hij later (maar natuurlijk iets te laat) gezu-

verd werd, heeft zwaar op zijn gemoed gewogen. Gelukkig had hij in het Manresa House, de grote residentie van de jezuïeten in Ranchi, een confrater bij wie hij regelmatig zijn hart kon uitstorten.

Toen zijn gezondheid achteruit ging was hij ervoor beducht om in het ziekenkwartier van Manresa House te belanden. In tegenstelling tot vele van zijn Vlaamse confraters, en hoewel iedereen hem ervan trachtte te overtuigen om in Ranchi te blijven, is hij terug naar België gevlogen. Op 15 mei 2009 kwam hij op rust in Heverlee. Zijn verblijf daar is goed geweest voor hem. Hij had een zekere neiging, gevoelig als hij was, om meer aan het slechte nieuws gehoor te geven dan aan het goede en hij had ook geen schroom om dat te verspreiden. Maar tijdens zijn laatste jaren is hij, na een langere periode van ziekte, een aimabele, verzoende, opgewekte man geworden. Het was alsof die fysieke ziekte zijn psychische onbehagen genezen had. Bij zijn laatste ontmoeting met een Vlaams-Indische confrater, een tiental dagen voor zijn overlijden, heeft hij hem toevertrouwd: "Het is toch een mooie tijd geweest in Ranchi." Een mooie afsluiting van een bewogen en vruchtbaar apostolisch leven. Zijn gezondheid werd echter steeds zwakker. Hij overleed in de avond van 12 december 2018, in vrede.

Pater FRANS DEMEYER (1927 - 2018)

Frans Demeyer werd geboren op 26 oktober 1927 in Roeselare. Ten gevolge van een moeilijke geboorte is hij enigszins gehandicapt gebleven aan de rechterarm. Zijn vader is al vroeg overleden waardoor zijn moeder achterbleef met vier kinderen, wat haar niet verhinderde om tijdens en na de oorlog behoeftige mensen in haar huis op te nemen. In Roeselare heeft Frans met veel succes de Grieks-Latijnse humaniora gevolgd in het Klein Seminarie om daarna in te treden bij de jezuïeten in Drongen (7 september 1947). Na twee jaren noviciaat besteedde hij één jaar aan de studie van de klassieke filologie en vervolgens drie jaren aan die van de filosofie. Na het behalen van zijn licentie vertrok hij naar het 'Centre Médico-Scolaire' van Kisantu om er leraar te worden en surveillant (1953-1956). Daarop volgden een jaar studie van de wiskunde in Lovanium-Kimwenza en tegelijk een jaar stage in de normaalschool van Lemfu.

Frans vatte zijn theologiestudie aan in 1957, eerst in Leuven en vanaf het tweede jaar bij zijn francophone confraters in Eindhoven. In april 1960 werd hij diaken en op 6 augustus 1960 priester gewijd. Na zijn licentie theologie volgde meteen het zogenaamde derde jaar, het voltooien van zijn spirituele vorming, alweer in Drongen.



In september 1962 keerde hij terug naar Kisantu als leraar wiskunde en als tucht-prefect. Tijdens die rumoerige jaren na de onafhankelijkheid was de tucht geen vanzelfsprekendheid meer. Maar Frans handhaafde een strenge stiptheid en werd niettemin door zijn leerlingen op de handen gedragen. Hij zorgde ook voor de nodige ontspanning. Natuurlijk voetbal en de wekelijkse filmavond, maar ook, op feestdagen, een dansavond waarbij de meisjes van het naburige medische instituut werden uitgenodigd. Bovendien was hij de toegewijde en gepassioneerde leider van de scouts van het college. Belangrijke taak want iedere intern werd geacht scout te zijn. Toen de universiteit van Lovanium werd opgericht hebben oud-leerlingen van hem daar (en later in Leuven) goed gepresteerd.

In 1974 kwam de eerste grote wending van zijn bedrijvigheid in Congo. Hij werd door zijn provinciaal aangesteld tot leraar, en twee jaren later ook tot studieprefect, op het college van Gbadolite. Dit was niet zo maar een college. Het was het college van het geboortedorp van president Mobutu die daar een residentie had gebouwd, met alles erop en eraan. Een afgelegen maar bevoorrechte plaats. Frans heeft negen jaren in dat college gewerkt. Hij heeft zijn werkgever, het staatshoofd, altijd met eerbied bejegend en op hem nooit goedkope kritiek geuit. Het klinkt nu misschien verrassend maar de president ging gewoon om met de jezuïeten. Hij had ze gevraagd en wist hen te waarderen. Frans is er gebleven tot in 1984.

Daarop volgde het derde en laatste bedrijf van zijn activiteiten in Congo. Frans werd verplaatst naar het college Alfajiri in Bukavu waar hij dezelfde taken op zich nam als in Gbadolite. Een rondtrekkende missionaris is hij nooit geweest. Toch heeft deze collegeman zich in Bukavu, zoals voorheen, ingezet voor het parochiewerk in de omgeving. In dit geval in de parochie van Sint-Petrus Claver.

In 1993 keerde hij definitief terug naar België, met name naar het Xaveriuscollege van Borgerhout waar hij reeds in 1994 overste werd van de gemeenschap. Maar uiteraard was dat voor deze energieke

man niet genoeg. Hij werd ook hulppastoor in twee parochies en aalmoezenier van een ziekenhuis. Een definitieve wending zou die functie krijgen toen hij in 2004 een confrater opvolgde als aalmoezenier van het zorgcentrum Capenberg in Boechem. Voor de mis op zondag, dinsdag en vrijdag reed hij telkens met zijn wagen van Borgerhout naar Boechem. In 2013 verhuisde hij met zijn hele gemeenschap naar Capenberg, wat hem nog dichterbij de bewoners van het rusthuis. Die waardeerden hem om zijn attentievolle aanwezigheid en om zijn homilieën die eenvoud paarden aan inhoud.

Op het eerste gezicht leek Frans Demeyer een kleine en tenger man. Maar hij gaf blijk van een grote geesteskracht, ook toen hij al over de negentig was. De laatste weken ging het minder goed met hem. Toch was het een schok toen men op maandagmorgen, 3 december, ontdekte dat hij 's nachts in zijn slaap was overleden. De afscheidseucharistie in de kapel van Capenberg werd opgeluisterd door het "vriendenkoor", een toepasselijke naam, van personeelsleden en sympathisanten.

Pater JAN ERKENS (1934 – 2018)

Jan Erkens werd te Antwerpen geboren op 14 mei 1934 als oudste kind van Robert Erkens, advocaat, en van Wilhelmina Pelsers. Aangezien het gezin op de Frankrijklei woonde in Antwerpen, sprak het haast vanzelf dat hij zijn humaniora aanvatte op het O.L.V.-College. Na de verhuizing naar Smeermaas, een deelgemeente van Lanaken, zette hij zijn humaniora voort in Maasmechelen om die te voltooien in Tongeren. Pas na zijn intrede in de Sociëteit in Drongen op 7 september 1952, begon bij hem de roeping tot missionaris te groeien. Na de twee jaren noviciaat volgden drie jaren juvenaat. Die werden besteed aan de legerdienst en vooral aan de studie van de klassieke talen. Jan behaalde toen al de eerste licentie. Hierna volgden drie jaren filosofie in Leuven en in Heverlee.

Voor zijn stage werd Jan naar Congo gezonden om te onderwijzen, één jaar op het college van Bukavu en één jaar in de normaalschool van Imbela. Dat was een eerder onverwachte wending. Er was al een jaargenoot van hem bestemd voor Bukavu. Op het laatste moment werd Jan opgeroepen om hem te vervangen. Typisch Jan: hij heeft zich door deze beslissing niet bruusk bejegend gevoeld. Terug in België voltooide hij de studie van de klassieke talen in Leuven en begon hij aan



de studie van de theologie die leidde tot de priesterwijding (1966). Heeft die licentie in de klassieke talen ooit een praktisch nut gehad? Hijzelf had het talent om een 'geleerde' te worden maar niet de ambitie. Zijn jaren in Congo kunnen we indelen in twee periodes, van elkaar gescheiden door een sabbatjaar (1982-1983). In de eerste periode was Jan voornamelijk leraar: in Kimwenza, Mbansa-Mboma, Kikwit. In de tweede periode was hij vooral rondtrekkend missionaris en parochiepriester te Panzi, Kikwit en Kingunda. Hierbij hoorde de vorming van animatoren en het onderricht op de noviciaten van religieuzen in Kikwit. Dit beknopte overzicht van zijn curriculum in deze jaren doet onrecht aan de inzetbaarheid waarvan hij blijk gaf, zowel qua functies als qua woonplaatsen. Hij heeft zowat alles gedaan op de meest verschillende plaatsen.

In 2009, na 43 jaar Congo, keerde hij terug naar Heverlee om de nodige zorgen te krijgen. En wat ons betreft om zich beter te laten kennen door de confraters en de vrienden die hij hier had achtergelaten. Ja, hij kon heel verstrooid zijn en verstond als geen ander de kunst om, van geen kwaad bewust, telkens iets te laten in de refter te verschijnen. Maar tevens was hij ook een heel intelligent man, een boekenwurm met een fenomenaal geheugen. Zo mocht niemand het zich in zijn aanwezigheid veroorloven om zich slordig uit te laten over de resultaten van sportwedstrijden. Die werd door Jan meteen gecorrigeerd met de juiste namen en cijfers. Opmerkelijk was echter dat Jan dit deed zonder een zweem van superioriteitsgevoel, zonder zich ook maar in het minste hautain op te stellen, enkel vanuit een zorg om de feiten en vanuit een respect voor mensen: ere aan wie ere toekwam. Tijdens zijn uitvaart werd hij vergeleken met Nathanaël, de apostel die Jezus zag mediteren onder een vijgenboom en bij wie Hij geen listigheid kon bespeuren. Jan kon zich in alle eenvoud niet herinneren ooit met iemand ruzie te hebben gemaakt. Liever het gelijk of ongelijk onbesproken laten dan met harde woorden het eigen gelijk afdwingen. Hij was een vredevol mens, altijd vriendelijk en voorkomend, allicht omdat hij een diep gelukkig en gelovig mens was. Een medewerkster in Kingunda zegde het zo: 'zijn eenvoud en

zijn goedheid maakten van hem een jezuïet met een franciscaans hart'.

Terug in Heverlee was hij zoals altijd nog heel dienstbaar als hulp in de bibliotheek en in het archief. Tevens moest hij het reilen en zeilen van de gemeenschap observeren en nieuwsjes vergaren voor het tijdschrift Jezuiten. Maar na enige jaren kreeg Jan het motorisch steeds moeilijker. Het laatste jaar was hij bovendien aange-tast door kanker. De laatste dagen was er soms toch wel enige onrust te bespeuren. Alsof hij met spanning stond te wachten aan de hemelpoort om als eerste binnen te glippen en om daar met zijn familie, confraters en vrienden een vreugdevol Allerheiligen te vieren. Inderdaad heeft hij op donderdag 1 november heel vredig zijn leven teruggegeven aan zijn Schep-per.

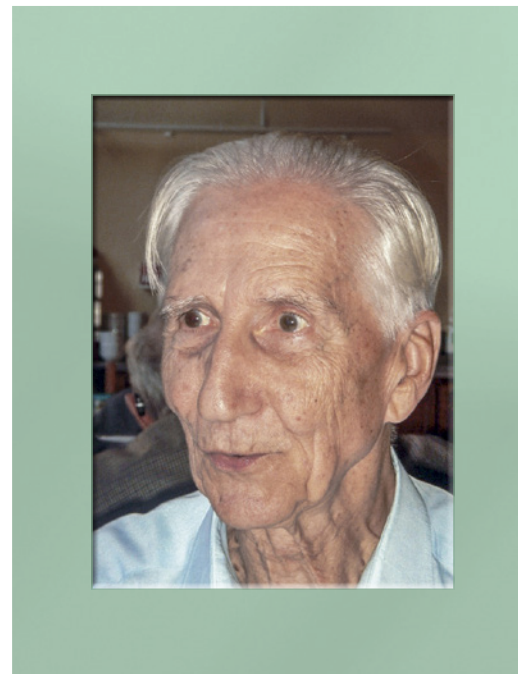
Pater JAN EVERS (1931 – 2019)

Jan Evers werd geboren in 1931 in Else-ne/Brussel als vierde in een gezin van 10 kinderen waarvan de jongste twee vroeg gestorven zijn. Het gezin verhuisde naar Korbeek-Lo en Jan beëindigde zijn huma-niora in het Sint-Pieterscollege van Leu-ven. Als 17-jarige trad hij op 7 september 1948 in het noviciaat te Drongen. Twee jaar later legde hij de eerste geloften

af en begon hij aan de studie van klas-sieke filologie, de eerste kandidatuur in Drongen, de tweede aan de universiteit te Leuven. Daarna volgden nog koloniale wetenschappen en legerdienst.

In 1955 vertrok hij, in de voetsporen van zijn nonkel Felix, naar Congo en begon hij aan een stage in het Klein Seminarie van Lemfu, het eerste jaar in de vorming van de Broeders van Sint Jozef, de twee volgende jaren als leraar en tuchtprefect. Hij keerde terug voor de studie van theo-logie in 1958, één jaar in Leuven en drie jaar in Heverlee. In 1961 werd hij door Mgr. Verwimp tot priester gewijd. Na zijn the-ologie en na zijn derde proefjaar in Enge-land vertrok hij opnieuw naar Congo, dit maal voor meer dan 50 jaren.

Daar wijdde Jan zich gedurende bijna 40 jaar aan het apostolaat van de opvoeding. Hij was leraar in allerlei vakken, zowel in de eerste als in de laatste jaren van het mid-delbaar onderwijs: Latijn, Engels, wiskun-de, esthetica, en in de Cycle d'Orientation tekenen, muziek en technologie. Lang was hij een zeer gewaardeerd retoricaleraar en meerdere malen ook directeur van het col-lege. Bij de lessen kwam nog de leiding van de Academie in de hoogste klassen, van het filmforum en van het toneel. Hij had inderdaad een zwak voor het esthe-tische aspect van het opvoedingsproject van de jezuïetencolleges. Jan hoopte zijn



leerlingen ontvankelijk te maken voor schoonheid en van hen mensen te maken met een open hart en geest, bekwaam om de tekens te onderscheiden van Gods aanwezigheid. Wat hem niet belette om tevens, sportief als hij was, allerlei sporten te bevorderen.

Zo een type van leraar was op vele plaat-sen welgekomen. En inderdaad moet men haast een kaart van Congo voor zich hebben om te beseffen hoe op hem een beroep werd gedaan op heel verschil-lende plaatsen. Achtereenvolgens leraar: in Kisantu, Kingunda, Kasongo-Lunda, Mbansa-Mboma, Gbadolite. En opnieuw in Kasongo-Lunda als studieprefect en in Kisantu als studieprefect en als directeur van het college. Om na een ziekteverlof in België in 2000, tot aan zijn pensioen, terug te keren naar Kisantu als directeur.

In 2003 werd hij benoemd tot secretaris van de Provinciaal en tot archivaris. Hij bracht orde in het archief van de Cen-traal Afrikaanse Provincie, verzamelde foto's en publicaties van medebroeders, bewees grote diensten aan degenen die het archief wilden raadplegen en stelde met zijn vaardige pen tal van biografi-sche fiches op van medebroeders. Steeds opgewekt, beschikbaar en dienstbaar. In de parochie Sacré Coeur ging hij graag voor op zaterdagavond waar de parochia-nen zijn eenvoudige manier van voorgaan waardeerden en zijn korte, geactualiseer-de homilieën. Ondertussen onderhield hij warme contacten met de hem zo dier-bare familie, met zijn twee broers en vijf zussen. Trouw stuurde hij hun elke week het nieuws (met commentaar) uit Congo. Hierin liet hij zijn opstandigheid blijken tegen zo veel situaties van onrecht en zijn biddende gevoeligheid voor zo veel ellende.

Vorig jaar genoot hij nog twee maan-den vakantie in ons land. Maar hem thuis houden bleek onmogelijk. Op 6 oktober vertrok hij weer naar Kinshasa. In het begin van dit jaar werd hij door een lichte beroerte getroffen, waarvan hij redelijk herstelde. Korte tijd later trof hem een tweede en ergere beroerte. Op 19 maart was Jan terug. Het was ontstel-lend te merken hoe zijn verschijning door ziekte geteisterd was geworden. Het her-

stel bleef uit. In Gasthuisberg verbleef hij twee weken. Op 4 april was hij terug in de ziekenboeg van Heverlee, met zorg en genegenheid omringd. Elke glimp van een glimlach was nieuws dat werd doorverteld. Zo bracht Jan zijn confraters dicht bij elkaar. Hij is de vreugde van zijn Meester binnen gegaan op 17 april. Aan ziekteberichten over confraters had hij vroeger toegevoegd: "Nu zullen we voor hem bidden, dat hij zijn laatste stap gewillig en met wat humor mag doen." Dat heeft hij nu zelf ook gedaan.

Pater HANS KOENEN (1929 – 2019)

Henricus Joannes Josef Koenen wordt op 12 maart 1929 geboren in Rotterdam als oudste van vier kinderen. Een jaar na zijn geboorteverhuisden de ouders naar Schiedam. Een gebeurtenis uit de oorlog tekent de sfeer in het gezin: in de hongerwinter belt een oude man aan en vraagt aan de moeder van Hans of hij iets te eten kan krijgen. Er is nog één boterham voor het hele gezin. Moeder geeft die ene boterham weg. De oorlog heeft een onuitwisbare indruk op Hans gemaakt. Hij volgde onder de oorlog de vijfjarige HBS aan het Franciscus College in Rotterdam.

In 1943 ontkomt hij ternauwernood aan het bombardement op Rotterdam-West.

Na een retraite, die hij kort na zijn eind-examen deed, gaf Hans te kennen dat hij priester wilde worden en wel bij de jezuïeten. Eerst volgde Hans de Schola Carolina in Den Haag en op 7 september 1950 ging hij naar Mariëndaal voor het noviciaat.

Na de filosofie wordt hij surveillant op het internaat van het Canisius College in Nijmegen en medewerker van de directeur van het Apostolaat des Gebeds. Tijdens de theologie begon hij samen met Ernst Thüring zijn eerste catecheseboekjes te schrijven onder de titel Heilig worden met gewone dingen. Na zijn priesterwijding op 31 juli 1962 studeerde hij verder in de catechese in Maastricht, Parijs, Straatsburg, Brussel, München en Lyon. Hij werd medewerker van het Hoger Katechetisch Instituut in Nijmegen, werd catecheet op meerdere scholen en medewerker van het tijdschrift Verbum, waarvoor hij vele artikelen schreef. In 1969 volgde hij colleges in de Verenigde Staten en sindsdien ging hij bijna ieder jaar naar de USA, zowel om cursussen te volgen, o.a. bij Carl Rogers, als om cursussen en retraites te geven. Van 1978 tot 1980 was hij verbonden aan het Institute for Spiritual Leadership in Chicago, dat zich vooral richt op retraiteleiders, novicemeesters, spirituaals etc.

Vanaf 1969 woonde Hans alleen, eerst in Nijmegen, later in Arnhem. Daar werkte hij als volwassenen-catecheet voor het



Dekenaat Arnhem en stond hij, samen met Peter van Gool, aan de wieg van Op de Groei, Centrum voor Geloofsverdieping, later overgegaan in Stadspastoraat Arnhem. Op de Groei werd opgericht om vrijwilligers in het pastoraat van dienst te zijn. Vanaf 1994 was hij verbonden aan de parochies van Wageningen en Bennekom, als waarnemend pastoor. Hij is in deze parochies blijven assisteren tot kort voor zijn dood. Dat zijn preken zeer gewaardeerd werden bleek uit het grote aantal parochianen dat bij zijn uitvaart aanwezig was.

Hans was leergierig en had een brede belangstelling. Als kind kende hij alle coupletten van het Wilhelmus uit zijn hoofd en legde hij een schriftje aan met spreekwoorden. Als catecheet strekte zijn

belangstelling zich uit van de exegese tot zen en van droomuitleg tot kunst. Hij had een uitgebreide bibliotheek over de Bijbel, waarbij zijn belangstelling oorspronkelijk vooral bij Marcus lag, maar zich later ook richtte op de boeken van het Oude Testament en de Joodse uitleg, inclusief de Kabbala. Een zenretraite zag hij als een goed alternatief voor mensen die op de meer cerebrale retraites van vroeger zijn uitgekeken. Hans had een uitgebreide collectie kunstboeken, vooral van de religieuze schilders Vincent van Gogh en Marc Chagall en mappen vol aantekeningen over een menigte andere schilders.

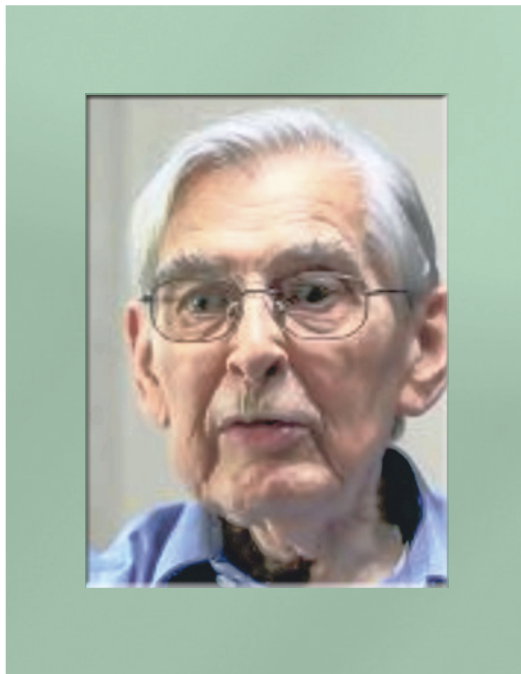
Dagelijks studeerde Hans van 8.30 uur tot 12.00 uur. Tot op hoge leeftijd heeft hij zijn kennis meegedeeld aan anderen door middel van preken, cursussen en retraites. Maar langzaam sloegen de kwalen van de ouderdom toe en moest hij zijn activiteiten beperken. Vanaf 2011 ging hij niet meer naar de Verenigde Staten. In 2016 stopte hij met zijn activiteiten in het Stadspastoraat. In mei 2017 verhuisde hij van Arnhem naar de communauteit van Aqua Viva in Nijmegen. Aanvankelijk bleef hij assisteren in Wageningen en Bennekom, maar ook dat werd op het laatst te zwaar. Hans had een goede band met zijn familie. Hij telefoneerde elke avond met een van zijn zussen. Hij stierf op 8 september in het bijzijn van zijn broer en diens twee dochters.

Pater HENK van OPZEELAND (1929 – 2019)

Hendrikus Maria van Opzeeland werd op 28 mei 1929 geboren in Rotterdam: zijn vader had er een loodgietersbedrijf. Elf jaar oud maakte hij het bombardement mee dat de binnenstad wegvaagde. Tijdens de oorlog deed hij MULO-A. Na de oorlog begon hij in Den Haag met de Schola Carolina, een inhaal cursus voor priesterkandidaten die geen Latijn of Grieks kenden.

In september 1947 trad hij in. Reeds in zijn tweede noviciaatsjaar werd hij naar de missie in Indonesië gezonden, waar toen de politionele acties woedden. Henk studeerde filosofie in Yogyakarta. Tijdens zijn interstitie wordt hij surveillant en leraar op het klein seminarie Mertoyudan en behaalt hij zijn MO aardrijkskunde. Hij werkt mee aan het tijdschrift Basis en doet inspiratie op voor het tijdschrift Spirit, dat hij een tijdlang redigeerde. Van 1957 tot 1961 studeert hij theologie in Yogyakarta. Op 22 augustus 1960 wordt hij priester gewijd door Mgr A. Soegijapranata SJ, de eerste inheemse bisschop van Indonesië, toen nog Apostolisch Vicaris, later aartsbisschop van Semarang.

In 1966 wordt hij eerst pastoor in Noord-Jakarta en later pastoor van de kathedraal



van Jakarta. In diezelfde jaren wordt hij initiatiefnemer van een technische school: STM Strada in Pademangan, waarvan hij directeur blijft tot 1974.

In 1976 wordt hij secretaris van de aartsbisschop en in 1984 bisdom-econoom. In de snel uitdijende stad moest er jaarlijks een parochie bij. In 1986 wordt hij Indonesisch staatsburger.

In 1991 - hij is dan 62 jaar - verhuist hij naar Yogyakarta, Midden-Java, waar hij tien jaar lang spiritueel wordt van de theologanten. Binnen de kortste keren zit hij in allerlei schoolbesturen, waaronder de technische school ATMI in Solo. Van 1993 tot 2014 is hij penningmeester in het bestuur van de Katholieke Univer-

siteit Sanata Dharma. Het lastige dossier van nieuwbouw belandt bij hem. Hij reist de wereld rond, zamelt fondsen in, bewaakt thuis de bouwprocessen, en let op het geld.

De Indonesische Provinciaal schrijft bij zijn dood:

Romo Henk wijdde zich werkelijk helemaal aan elk werk dat hem werd toevertrouwd. De vorming die hij als jezuïet had ontvangen heeft van hem een man gemaakt met een buitengewone persoonlijkheid inzake doorzettingsvermogen, nauwkeurigheid, efficiëntie, effectiviteit en de kunst van Ausdauer. Zijn nauwgezetheid in geldzaken heeft veel mensen verbaasd doen staan. Hij stond ook bekend om zijn kunst fondsen aan te boren voor veel bouwprojecten en de basis te leggen voor veel pastorale projecten. Hij stond bekend als een geestelijk leider en biechtvader, die geduldig kon luisteren naar wie naar hem toe kwamen. Hij had tijd, aandacht en energie om degenen die door hem geleid werden bewust te maken van God, die zijn wil aan hen bekend maakt. In het voorbeeld dat hij gaf van eenvoud, nederigheid en geduld om te luisteren, past het de hele Indonesische Provincie, samen met iedereen en elk werk dat de medewerking van Romo Henk heeft ondervonden, dankbaar te zijn voor de genade van de Heer, die Hij door Romo Henk heeft geschonken.

Ondanks de belangrijke posities die hij tijdens zijn leven innam hield Henk zich bescheiden op de achtergrond. Hij was een eenvoudig man, altijd met een glimlach, meestal gekleed in een batik overhemd, een man die bij allen geliefd was. Bij het negende lustrum van Sanata Dharma ontvangt hij als eerste de onderscheiding Penghargaan Kadarman. Hij is verbluft en zijn dankwoord grijpt hij aan om vooral pater Kadarman, de grondlegger van de universiteit, te herdenken en te roemen.

De laatste twee jaar brengt hij, met rolator, door in de bejaardenvleugel van Giri Sonta, naast het noviciaat waar hij in 1949 arriveerde. Geregeld skypeet hij met zus Leny. De andere zussen en zijn broer waren al overleden. Zelf overlijdt hij op 18 juni 2019 in het ziekenhuis St. Elisabeth in Semarang. Hij was geestelijk reisgezel voor vele jonge theologanten, een voorbeeld voor veel technische studenten en een baken van integriteit voor zijn medewerkers op de financiële afdeling. Hij ruste in vrede in zijn geadopteerde vaderland.

Pater ED REDEKER (1936 – 2019)

Dat Ed Redeker in een antieke Amsterdamse tram aan zijn hemelvaart zou beginnen, zou hij in zijn stoutste dromen niet hebben durven denken, laat staan durven vragen. En dan nog wel in het officiële uniform van de tramconducteur. De fascinatie voor de Amsterdamse tram is al heel vroeg bij hem begonnen. Édouard – dat is de naam die zijn Franse joodse vader Abraham Segaar en zijn protestantse moeder Nel Redeker voor hem gekozen hadden – werd als vierjarig jongetje geconfronteerd met de gruwelen van de tweede wereldoorlog in Amsterdam. Hij had geen vader meer. Abraham overleed een maand na de geboorte van Ed. De verloofde van zijn moeder stierf in de gaskamers van de Nazis. Het jongetje voelde zich ernstig bedreigd. Maar de Amsterdamse tram bood hem veiligheid en geborgenheid. Als hij daar niet in speelde, speelde hij thuis met de koffiemolen, waarmee hij het besturen van de tram kon nadoen. Die geborgenheid en veiligheid, later verrijkt met vriendschap, vond Ed in het Trammuseum.

In 1953 kreeg Ed eindelijk weer een vader, de joodse directeur van Zwanenberg in Oss, Hartog de Jong, met wie moeder Nel hertrouwde. Hartog was een buitengewoon hartelijke en spirituele man, die



ik leerde kennen in 1964, toen Ed en ik vanuit het hermetisch gesloten noviciaat van de jezuïeten in Grave clandestien een bezoek brachten aan Oss. Vele malen heb ik Hartog en Nel teruggezien, zowel in Nederland als in Californië.

Als jongvolwassene begon Ed, die aanvankelijk nogal anti-katholiek was, interesse te krijgen in het kloosterleven. In de trappistenabdij van Rochefort onderging hij – zo vertrouwde hij me toe – een plotselinge bekering, zoals Paulus op weg naar Damascus. 'Ik kreeg een uitnodiging rechtstreeks uit de hemel om in te treden bij de jezuïeten. En in een droom had mijn moeder mij achter het altaar zien staan.'

Op het eind van zijn leven bekende hij, dat hij nooit enig antisemitisme in de jezuïetenorde had ervaren. Integendeel, 'Ik voel me meer en meer joods, dankzij de Sociëteit van Jezus, die mij gebracht heeft naar mijn joodse wortels.' Ed was de zevende Nederlandse jezuïet met joodse wortels in de twintigste eeuw.

Bij zijn intrede bracht Ed de rijkdom van zijn opleiding aan de Hogere Hotelschool mee. Toen ik hem in 1984 interviewde over de ideale maaltijd, noemde hij twee verhalen uit de bijbel, dat van Abraham en de drie mannen, door Rembrandt schitterend geëst, en dat van Jezus die op zijn gasten wacht.

Ed is in de lange loop van zijn leven geestelijk leidsman van velen geweest, mannen en vrouwen, jong en oud. Op dat punt heeft hij veel geleerd tijdens zijn tweejarig verblijf in Californië, en in de veertien jaren in het centrum voor geloofsverdieping 'Om Vuur' in Deventer. Zijn eigen ervaringen in gebed en vriendschap zijn bevrijdend geweest. Die bevrijding wilde hij ook aan anderen gunnen, onder meer aan jonge studenten in Berkeley, die in de kast zaten. Een van hen mailde me op de dag na het overlijden van Ed: 'Ed was a source of awareness and self-regard for me in 1979, and my affection for him remained over the ensuing decades.'

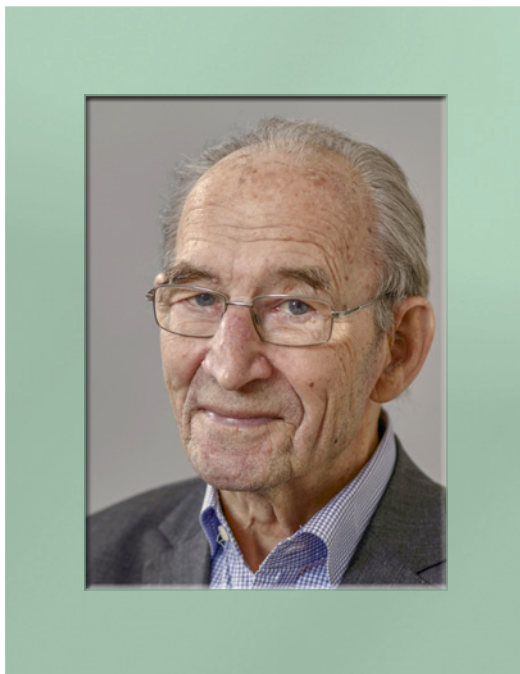
Graag wil ik besluiten met de zegenbede, die stiefvader Hartog altijd bad aan het begin van de maaltijd, en die Ed tot de zijne heeft gemaakt: 'Let us truly be thankful for which we are about to receive'; 'Laat ons oprecht dankbaar zijn voor wat we aanstonds zullen ontvangen.' Vandaag zijn dat het brood en de wijn aan de tafel des Heren, de eucharistie. Maar ook de gemeenschap van medebroeders, familieleden en vrienden, die hier bijeengekomen is.

Pater GERARD TURK (1933 – 2018)

Gerardus Franciscus Turk werd op 16 augustus 1933 geboren. Het tweelingzusje van Gerard stierf al na een paar dagen. Het was een groot gezin van twaalf kinderen; Gerard was de negende. Bij zijn intrede had hij vijf zussen en zes broers. Zijn vader werkte bij de spoorwegen als treindienstleider op het emplacement van Elst. Daarnaast pachtte hij een goed stuk land voor eigen aardappelen en groenten, zodat het gezin zelfs in de oorlog geen honger hoefde te lijden. Hij bouwde ook een eigen huis voor het gezin. Alle kinderen mochten doorstuderen. Gerard ging naar de HBS aan het Canisius College in Nijmegen. Daarna studeerde hij werktuigbouwkunde aan de MTS in Arnhem, gevolgd door een jaar werken in een gara-

ge, wat hem later in de missie zeer van pas zou komen.

Op 7 september 1956 trad Gerard in als novice in Mariëndaal, na een jaar Latijn te hebben gestudeerd. Na de studie filosofie werd Gerard surveillant aan het Aloysius College in Den Haag. Gerard stelde zich beschikbaar als missionaris voor het pas onafhankelijk geworden Madagaskar. Het land had 7 miljoen inwoners en was voor 25% katholiek. Er zaten in die tijd weliswaar al een paar Nederlandse missionarissen, maar het was niet het eigenlijke missiegebied van de Nederlandse jezuïeten. Hij vertrok begin 1962 en hij zou er meer dan 50 jaar blijven. In Madagaskar studeerde hij eerst theologie en op 31 juli 1966 werd hij door mgr. Jérôme Rakotomalala priester gewijd in de parochiekerk van Antaminema in de hoofdstad Antananarivo. Korte tijd werkte hij op het seminarie van het bisdom en daarna op het theologaat van de jezuïeten als minister en econoom van het huis. Daarna werkte hij enige jaren als pastor in de brousse, weg van het aangename klimaat van de hoger gelegen hoofdstad. Tot dusver had Gerard vooral Frans gesproken, nu probeerde hij zich de moeilijke Malagassische taal meester te maken. Talen waren nooit de sterkste kant geweest van Gerard; hij werkte liever met zijn handen.



In 1975 keerde hij terug naar Antananarivo en werd hij verbonden aan het Collège Saint Michel. Daar bleef hij tot 2017. 25 jaar lang leidde hij op school practica natuurkunde. Hij was ook de man die op school, maar ook daarbuiten, b.v. bij de zusters, reparaties uitvoerde aan elektriciteit, technische apparatuur en voertuigen. Dat bleef hij doen toen in 2000 zijn lessen ophielden en hij zich vooral dienstbaar maakte als econoom van communiteit en college.

Als hij op verlof was, regelde hij vele containers propvol waterpompen, gereedschappen en motoren. Vaak nam hij ook nog kleding, landbouwspullen en dekens mee. Paspoort en vliegticket wilde hij echter nog wel eens vergeten.

Na zijn dood roemde de Malagassische provinciaal de hulpvaardigheid van Gerard bij technische problemen, met name bij het wagenpark en de vele black-outs van het elektriciteitsnet. Ook prees hij zijn aandacht voor de armen en de zieken in een ziekenhuis aan de periferie van de stad en zijn betrokkenheid bij de jaarlijkse vakantie van gehandicapte jongeren. Gerard was allergisch voor onrechtvaardigheid.

Hij was bescheiden en drong zich nooit op de voorgrond, maar hij wist wat hij wilde en slaagde er meestal ook in dat op zijn, soms wat roekeloze, soms wat naïeve wijze te bereiken. Bezit betekende niets voor hem. Kleding interesseerde hem niet, te weinig zelfs. Goedkoop was een aanbeveling voor hem en hij ging dan ook liever naar de markt dan naar een winkel als hij iets nodig had.

In 2017 keerde hij met gezondheidsproblemen terug naar Nederland. Hij maakte nog een korte afscheidstournee in Madagaskar, maar al spoedig bleek hij een dodelijke ziekte onder de leden te hebben. Dit aanvaardde hij in alle rust. Hij was niet bang om dood te gaan, maar de naderende dood weerhield hem ook niet van reizen met bus en trein in stad en land. Hij genoot van het weerzien met zijn twee nog levende zussen, met wie hij veel optrok. Hij stierf op 7 december 2018

in huize Aqua Viva, met een glimlach op zijn lippen, zoals we dat van hem gewend waren als hij iets leuks, ondeugends of mysterieus had gezegd.

Broeder FLORENT UYTTERSROT (1928 – 2019)

Florent Uyttersrot werd geboren in Ternat op 13 oktober 1928 als voorlaatste van 6 jongens in het gezin van Jozef Uyttersrot en Léonie Châtre. Vader stamde uit een landbouwersgezin en was rijkswachter. Moeder was van Franse oorsprong.



Flor volgde de moderne humaniora op het Sint-Maarteninstituut in Aalst. Na het vierde jaar, als 17 jarige, werd hij bediende in een sociaal secretariaat en in de handelsrechtbank te Aalst. Hij stelde zich toen vragen over een religieuze roeping. P. René Dewit wees hem erop dat die ook ingevuld kon worden als broeder. In 1950 begon hij het postulaat in Drongen. Na de eerste geloften in 1952 bleef hij zes jaar in België. De eerst vijf jaren was hij werkzaam in het retraitshuis van Drongen. Beslissend was dat hij de gelegenheid kreeg om tevens de bijscholing te volgen voor secretariaat en boekhouding. Met deze bekwaamheid werd hij het volgende jaar adjunct-econoom op het Xaveriuscollege te Borgerhout. Dan kwam de zending naar de missies. Broeder Flor vertrok voor twee jaar naar Bukavu als surveillant en uiteraard als adjunct-econoom. Voor het derde proefjaar kwam hij terug naar Drongen, waar hij de laatste geloften aflegde in 1961 en werd overgeschreven naar de Afrikaanse provincie.

De eerstvolgende standplaats was opnieuw Bukavu, als econoom en minister. Daarna volgde het college van Bujumbura en de universiteit die daar toen in de steigers stond. Hij kreeg er de verantwoordelijkheid over het secretariaat totdat de beheerraad vond dat die functie beter door een autochtoon, een murundi, zou overgenomen worden.

In 1967 werd hij ingezet in het bisdom Popokabaka, jaren waaraan hij later graag zou terugdenken. Hij genoot er het vertrouwen van de bisschop, Pierre Bouckaert, en leidde er twaalf jaar het econoomaat tot aan diens overlijden. Wel was er een keerzijde aan de medaille. Wie de zorg draagt over grote sommen geld moet opletten voor dieven. Welnu, de zo nauwgezette broeder Flor werd het slachtoffer van een listige dief, een recidivist die ook elders zou toeslaan. Daarmee kon hijzelf niet lachen maar over die diefstal doen de verhalen nog altijd de ronde.

In Popokabaka moest hij zijn functie doorgeven aan een inlandse priester. Geen nood, een goede econoom, en een goede medebroeder, was op vele plaatsen welkom. Na opnieuw enkele jaren Bujumbura (1979-1983) werd het de procureur SERVICO in Kinshasa, de dienst van aankopen en opslaan van voor het binnenland bestemde goederen. Zijn loopbaan in Congo eindigde als minister en econoom, achtereenvolgens in Lubumbashi, Bukavu en, voor de derde maal, Bujumbura.

In 1996, na 37 jaar missieleven keerde broeder Flor terug en ging aan de slag op de missieprocuratie te Brussel waar hij zorgde voor het aankopen en verzenden van goederen. De verhuis van de missieprocuratie naar Schaarbeek was een persoonlijke beproeving voor Flor. Graag was hij

mee overgekomen naar de gemeenschap van de Koninginnelaan. Maar hij moest in het huis van Brussel achterblijven. Toch heeft hij zijn werk op de procureur bewaard: iedere morgen ging hij ernaar toe om 's avonds naar huis terug te keren.

Om het rustiger aan te kunnen doen werd hij subminister te Aalst en, na de opheffing van deze gemeenschap, in het huis 'Agora' op de Graanmarkt in Antwerpen. Maar de gezondheid was niet meer zoals vroeger. Ten gevolge van een gebrek aan dieptezicht is hij enkele keren ongelukkig gevallen, met breuken tot gevolg. In 2015 besloot hij in Heverlee op rust te gaan. Gelukkig had hij een computer om informatie over Afrika te ontvangen. En om in contact te blijven met zijn familie en vrienden, voornamelijk in het Aalsterse, want Aalstenaar is hij altijd gebleven.

Zijn laatste levensjaar heeft hij veel pijn geleden. Klein van gestalte, leek hij te verschrompelen en nog kleiner te worden. Maar zijn goede humeur bleef onaangestast, terwijl de felheid waarvan hij vroeger blijk kon geven nu verdwenen was. De fysieke ongemakken hebben hem niet belet trouw te blijven aan het persoonlijk gebed en aan de dagelijkse eucharistie. Was niet de heilige broeder Alphonsus Rodriguez zijn inspiratie en zijn voorbeeld? Hij heeft uitdrukkelijk gevraagd dat wij bij zijn afscheid de lezingen en

de teksten van diens gedachtenisviering zouden nemen. Op vrijdag 13 september is hij na het middagmaal plots naar zijn Schepper teruggekeerd.



Pater HENK de VILDER
(1932 – 2019)

Henk de Vilder werd geboren in Amsterdam op 8 april 1932. Zijn intreden kende een korte hapering vanwege zijn gezondheid. Maar op 7 september 1954 trad hij in en ging naar Mariëndaal. Na het noviciaat in Grave studeerde hij filosofie in Nijmegen, en daarna catechese aan het HKI in

Heerlen en theologie in Maastricht, waar hij in 1965 priester werd gewijd. Zijn tertiariaat deed hij in Cleveland en New Orleans. Na zijn tertiariaat was hij twee jaar in Maastricht, maar in 1969 was hij terug in zijn geboortestad Amsterdam. Hij studeerde vier jaar aan de toneelschool, was korte tijd leraar godsdienst en dramatische expressie in Den Haag en meer dan tien jaar aan het Pius X college in Amsterdam. Vanaf 1973 assisteerde hij in de nieuwe parochie in de Bijlmermeer en sinds 1996 in Buitenveldert, assistenties die hij pas enkele jaren geleden beëindigde. Van 1983 tot 1997 was hij studentenpastor in Amsterdam.

Henk was een kritisch en onconventioneel mens, die standvastig keuzes wist te maken en eigen wegen kon gaan. Kort na zijn theologiestudie ging hij alleen wonen. Dat is hij altijd blijven doen. Maar met de Sociëteit bleef hij altijd nauw verbonden. Hij was lid van een dwarsverband, dat maandelijks bijeenkwam en waarin in een grote medebroederlijkheid werd uitgewisseld over leven en geloven. Ook met de communauteiten van Amsterdam, vooral die van de De Laressestraat en later die van het Singel, waren de banden sterk. Jarenlang was hij moderator van communiteitsgesprekken en consultor van de lokale overste.

Ook in zijn werk toonde Henk zijn vermogen om eigen accenten te zetten. Zo werd hij niet zomaar leraar aan een middelbare school, maar – geïnspireerd door zijn studie aan de Toneelschool – docent godsdienst én dramatische expressie. Na jaren als docent gewerkt te hebben, werd hem in 1983 gevraagd om Jan van Kilsdonk op te volgen als studentenpastor in Amsterdam. Daar heeft hij een tijdje over gearzeld. Van Kilsdonk was op wel heel markante wijze studentenpastor geweest, en was nog steeds zeer zichtbaar aanwezig in de stad. Uiteindelijk is Henk op die vraag van de provinciaal ingegaan en graag studentenpastor geweest. Hij gaf cursussen en begeleidde groepen. Maar vooral ontdekten de studenten in hem, wat menig lid van zijn uitgebreide “floating parish” allang ontdekt had, namelijk hoe Henk een trouwe en wijze begeleider was. Met zijn gave om luisterend en meedenkend aanwezig te zijn in levens van mensen, was Henk voor heel veel verschillende mensen een steun en toeverlaat.

Hij was spiritueel voor medebroeders. Hij begeleidde geestelijke oefeningen in het dagelijks leven van mensen die via de parochie of via het Ignatiushuis of op geheel andere wijze op zijn spoor waren gekomen. Hij sloot veel huwelijken, doopte de kinderen van mensen die hij getrouwd had, en was voor velen van “zijn” stellen decennialang een vriend en pastor. Voor

familieleden was hij altijd beschikbaar. Al zijn trouw werd ook met trouw beantwoord door familieleden, vrienden van buiten de Sociëteit en van daarbinnen, en door Truus Waardijk die vele jaren een toegewijde metgezel was.

Henk was van nature discreet, en had niet de behoefte om op te vallen of vooraan te staan. Maar om zijn presentie en rijzige verschijning kon je moeilijk heen. Hij was een man van weinig woorden. Maar een veelheid van woorden had hij ook niet nodig. Met een rake formulering in een preek, een fijnzinnige vraag in een gesprek, of – woordeloos – met een veelzeggende blik inspireerde hij en wist hij diepte in mensen aan te boren.

Voor al in het laatste jaar begon zijn gezondheid hem parten te spelen. Hij had in toenemende mate pijn bij het staan en lopen. Maar zelfs toen hij na een tijd niet meer kon lezen en soms ook naar woorden moest zoeken, hoorden wij nooit een klacht van hem. Integendeel. Regelmatig gaf hij blijk van zijn dankbaarheid voor wat hij voor mensen had mogen doen, en voor de mensen die hij had mogen ontmoeten, omdat de Heer hen op zijn pad had gebracht. Henk overleed op 10 mei op 87 jarige leeftijd in Amsterdam.

Een vrije bijdrage vanwege alle familieleden en kennissen die deze uitgave ontvangen, is hartelijk welkom (richtprijs: 6,00 euro).

Over te schrijven op:

BE02 4352 0547 1140

(KREDBEBB)

van Sint-Jan Berchmansseminarie vzw
Koninginnelaan 141

1030 BRUSSEL

vermelding:

'in memoriam SJ 2019

reeds ontvangen'.

Verantwoordelijke uitgever:

Jan Stuyt SJ

Prinsstraat 17

2000 ANTWERPEN

jesuits.flanders@jesuits.net

Redactie van de bijdragen:

Guido DIERICKX SJ

Paul BEGHEYN SJ

Jan BENTVELZEN SJ

Tjeerd JANSSEN SJ

Foto IHS- monogram

Rik DE GENDT SJ

Pastorie St Paulus

9300 AALST

Coördinatie

Walter FABRI SJ

Koninginnelaan 141

1030 SCHAARBEK

NOVEMBER 2019

